

NFG 12/10 Velsignelse av hus og hjem

Øystein Bjørdal innledet om saken ut fra det tilsendte notatet ”Velsignelse av kjøretøy, båter og hjem/uroelige hus”. Han viste til at Bønneboken har bønner for hus og hjem og at Den finsk-svenske kirke har et utførlig ritual for dette, som er svært preget av det ortodokse ritualet. Han spurte om kirken bør ta tilbake slike ritualer?

I samtalen kom det blant annet fram følgende synspunkt:

- I Japan er det ritualer for tog og skip mm. Det er ikke naturlig hos oss. Kanskje bør vi også holde oss unna skipsdåp. En bør også avklare forskjellen mellom forbønn og velsignelse.
- Skal man for eksempel velsigne en kirkebuss? I vår tradisjon bruker vi ikke å velsigne ting, men bare mennesker. Er det en prinsipiell forskjell mellom bil og hus? En kan skjelle mellom forbønn og velsignelse. Den ortodokse tradisjonen gir presten en rolle og oppgave her. Det er forskjell på å innvie et hus og å be for et hus med uro. Er det siste en form for eksorsisme? Hvilke teologiske implikasjoner har så det?
- Dette må deles opp i forbønn og velsignelse. Det siste er en performativ handling. Fadervår, forsakelse og trosbekjennelse, inngår i vårt repertoar. Uro i hus er noe helt annet enn å flytte inn i et nytt hus.
- Enig i rådet om moderasjon av velsignelse for båt og bil. Er disse viktigere enn andre ting? ”Alt helliges ved Guds ord og bønn”. Samtidig er det viktig å ta hensyn til den åndelige varhet som er i dag. Og det er viktig å være forsiktig med å gi forklaringer. En kan også skjelle mellom å utforme veiledninger og ritualer.
- En bør være kritisk til hva vi gjør til en offisiell liturgi for Den norske kirke. Vi ber primært for mennesker, og ikke for ting.
- Det er vanskelig å ritualisere. Det er ikke ønskelig med en stor eksorsismedebatt. Men samtidig representerer velsignelse av hus og hjem et sterkt drag i tiden, så vi bør reflektere over dette.
- En svensk prest brukte en bibel for å velsigne hus. Og tidligere velsignet eller ba man for årets grøde. Vi vil gjerne at en kirke skal velsignes og en kalk og disk skal vigles til en særlig bruk, satt til side for en hellig bruk. Men hvor langt skal en utvide dette i ulike sider av livet?
- Skal en be for ”kjøretøyet” – eller for ”reisen”, altså for det som skjer? Det siste er å foretrekke. Også handlinger kanskje, for eksempel en enkel type forbønnshandling for hjemmet, eller en bønn ved utgangsdøra etter at en fest er slutt. En kan kanskje knytte en sang til dette.
- Hele vårt liv er noe som kan helliges. Jeg er usikker på biler og skip, fordi vi setter opp noe skiller her. Hvorfor tar vi dette opp? En må ikke undervurdere dette behovet i vår samtid. Nord-Hålogaland har gjort noe bra her med bønn for rom. En må skille mellom forbønn og velsignelse og mellom veiledning og utformede liturgier. Vi har et ansvar for dette som kirke.
- Den katolske kirke har vært flinkere her. Bønneboken må tematisere dette. Den kan gi noen pastorale råd av allmenn karakter. Nord-Hålogaland biskop har utformet en liturgi i en samisk kontekst.
- Noen steder finnes det et større behov for slike handlinger. En kan ha forbønnshandlinger for mange ting. Når noe står på spill, kan en ønske ritualer.

Skipsdåp har man fordi det å ferdes på havet er farlig. Det er det å kjøre bil også. Vi må komme med et svar på denne utfordring og skille mellom konkrete liturgitekster og veiledning.

- Vi har lagt mer vekt på å hellige tiden enn rommet. Men et rom er fylt av en bestemt atmosfære. Det kan være behov for å hellige rommet, slik en har hatt bl.a. med ”ord på veggen i hjemmet som ”Gud velsigne vårt hjem”. En må skjelne mellom konkrete henvendelser en får fra mennesker om ”uroelige” eller ”kalde” rom og det tilbudet som kirken aktivt vil tilby om helligelse av rom, ofte i konkurranse med aktører som tar betaling for dette. Allerede på 1600-tallet gav biskopene i Danmark/Norge råd om å være skeptisk mot mye man hører om dette, og fastholdt at metoden er ”Guds ord og bønn”.

Avslutningsvis samlet en seg om følgende:

- *Reise* er et vesentlig perspektiv. Pilegrimsmotivet også. Hellige symboler i bilen?
- *Hjemmet*.
- *I hvilke former?* Her skjelnet en mellom bønnebok, utformet liturgi og veiledning.
-

Noen bønner og noe tekst kan en få med inn i salmeboka, men ikke en formell liturgi som må gjennom en godkjenningsprosess. Det er kun rom for mindre endringer i bønneboka, en lett revisjon, ble det presisert.

NFG bør sette i gang et større arbeid med liturgi for velsignelse av hus og hjem. En kan bearbeide Nord-Hålogaland- liturgien.

Vedtak: Følgende komité arbeider med å sortere problemstillinger og utarbeide et bidrag om temaet med tanke på bønneboken: Karin Kvalvaag Manvik, Jan Otto Myrseth, Kari Veiteberg (sekretær) og Øystein Bjørdal (konsultativt medlem). En tar sikte på å legge saken først fram for NFG og deretter for Kirkerådet i september 2011

NFG 12/11 Liturgier for velsignelse

A. Velsignelse av skip ved sjøsetting

Det var sendt ut et kort forslag til velsignelse av skip. Nemnda har ikke ønsket å lage bønner for velsignelse av tog, bil med mer, men det er tradisjon for velsignelse av skip. Dette er allerede en tradisjon og det etterspørres fortsatt. Det fremlagte forslaget er språklig enkelt og fint, og NFG ønsker å gå videre med det.

B. Velsignelse av reisende/en reise

Dette er hentet fra bønneboken, pilegrimsreise.

Noen forslag til språklige språklig ble lagt fram. Poenget om å ikke skade andre, må med. Bør bønnen også gjelde for reise i luften (jfr. litaniet) og kunne brukes av folk

med flyskrekk? Velsignelse 2 settes først. En innledende setning må med før salmen leses.

C. Velsignelse av hus og hjem

Her var det lagt fram et ritual i en enkel form og i en utvidet form. Nord-Hålogaland biskops liturgi er oversatt til samiske språk, og denne er i hovedsak lagt til grunn, med noen justeringer. En bør gå inn for en liturgi som har en allmenn status. Tanken er at også dette forslaget skal komme inn i bønnebokdelen i den nye salmeboka.

Av synspunkt på forslaget som kom fram på møtet kan følgende nevnes:

- En må si både ”den som bor her” og ”de som bor her”, fordi mange bor alene.
 - Den første tekstlesningen ble diskutert, og kanskje kan den, i Matteus-varianten, settes inn i den mer utvidede formen av velsignelse av hus.
 - En tekst om at mørket ikke er mørkt for deg kan også tas inn (Salme 139).
 - Den katolske bønnen ble diskutert, og kan og bør omformuleres på noen punkter.
 - Fokuset må ikke være utdrivelse, men velsignelse.
 - En drøftet om prestens ord skulle være før skriftlesningen, eller tas inn i talen.
- Trengs det et kontekstualiserende element akkurat her i innledningen?
- Uttrykket i bønnen side 4: ”overlate vårt hjem i din hånd”, ble problematisert.
 - Begrepet ”renselse”, og ikke utdrivelse, er et motiv som kan høre sammen med, og gå forut for ”velsignelse”.
 - Kan bønnene side 5 være skriftlesninger?
- Ordet ”gjest” bør en vurdere nærmere.
- NoS 752 kan anvendes i denne liturgien.

Vedtak: De tre liturgiforslagene bearbeides videre. Komiteen som var oppnevnt tar hånd om dette arbeidet fram mot neste møte i NFG.